

ВІДГУК

офіційного опонента Нікітенка Сергія Анатолійовича на дисертаційну роботу ГАСАНОВОЇ Саїди Фарухівни «Структура функціональної підготовленості спортсменок високого класу як фактор забезпечення змагальної діяльності в жіночому боксі», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт

Актуальність теми дисертації. Сучасний аматорський бокс в останні роки зазнав суттєвих змін. З 2012 року на Олімпійських іграх впроваджено змагання боксерів жіночої статі. Олімпійські турніри з боксу серед жінок 2012 і 2016 років проводилися за формулою бою чотири раунди по дві хвилини. Наступний олімпійський турнір з боксу відбудеться за формулою бою три раунди по три хвилини. Вказана формула бою вимагає більш високого рівня витривалості жінок-боксерів.

У переліку головних завдань процесу підготовки спортсменів науковці відзначають підвищення результативності спеціальних дій в екстремальних умовах змагань (В.М.Платонов, 2004, 2015).

У розвитку сучасного боксу спостерігається підвищення інтенсивності дій боксерів. Аналізу змагальної діяльності та рівня підготовленості кваліфікованих боксерів на різних етапах багаторічної підготовки присвячені роботи М.П. Савчина (2003), В.Н. Ост'янова (2003, 2015), С.В. Кіпріча (2015), С.А. Нікітенко, А.О. Нікітенко (2017, 2020), О.М. Лисенко, Д.Ю. Берінчика (2019, 2020). Функціональну підготовленість боксерів чоловічої статі при застосуванні багатоударних комбінацій в олімпійському, напівпрофесійному і професійному боксі досліджували О.М. Лисенко й Д.Ю. Берінчик (2016, 2017).

Необхідно вказати, що недостатньо досліджено функціональну підготовленість боксерів жіночої статі з визначенням рівня реалізації аеробних і анаеробних можливостей їхнього організму. Функціональна підготовленість жінок-боксерів повинна відповідати високим вимогам сучасного поєдинку, а тренувальний процес – враховувати індивідуальні особливості організму спортсменок.

Виходячи з вищезазначеного, дисертаційна робота Гасанової Саїди Фарухівни “Структура функціональної підготовленості спортсменок високого класу як фактор забезпечення змагальної діяльності в жіночому боксі” є актуальнюю.

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до держбюджетної науково-дослідної теми «Моніторинг процесу адаптації кваліфікованих спортсменів з урахуванням їх індивідуальних особливостей» (номер державної реєстрації 011U001732) 2012-2013 рр. і теми 2.35 «Критерії оцінки функціонального потенціалу спортсменів високого класу» (номер державної реєстрації 0114U001482) 2015-2016 рр. згідно з тематичним планом МОН України, що фінансиється за рахунок коштів держбюджету МОН України.

Ступінь обґрутованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційна робота, загальним обсягом 248 сторінок, складається з: анотації, вступу, п’яти розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних літературних джерел, додатків; містить 31 таблицю, 22 рисунки. У роботі використано 232 джерел наукової та спеціальної літератури, з яких 47 – іноземних авторів.

У **вступі** обґрутовано актуальність дослідження; вказано зв’язок з науковими планами, темами; визначено мету, завдання, об’єкт і предмет, методи дослідження; розкрито наукову новизну і практичну значущість отриманих результатів; вказано особистий внесок здобувача в спільнно опублікованих наукових працях; відображену інформацію про апробацію результатів дослідження та публікації за темою дисертації, структуру й обсяг дисертації.

Перший розділ «Функціональна підготовленість і особливості змагальної діяльності в боксі» присвячено аналізу й узагальненню публікацій, які: характеризують жіночий бокс як олімпійський вид спорту, розкривають особливості змагальної діяльності спортсменок високого класу в жіночому боксі, розкривають специфіку підготовки спортсменок високого класу у спортивних одноборствах на етапі максимальної реалізації індивідуальних

можливостей, а також функціональні можливості жінок-боксерів високого класу як основу для формування їх спортивної підготовленості.

У другому розділі «Методи і організація дослідження» наведено комплекс методів дослідження, обґрунтовано їх застосування, описано організацію досліджень. Відповідно до поставлених мети та завдань процес дослідження включав три послідовних, логічно взаємопов'язаних етапи впродовж кількох років роботи. Здобувач надає детальний опис застосування кожного методу. У дослідженнях брала участь 21 жінка-боксер високого класу віком від 19 до 24 років, що мали кваліфікацію ЗМС, МСМК, МС. Проведено 168 досліджень у лабораторних умовах на базі НДІ НУФВСУ і 63 в умовах спортивного тренування, проаналізовано 78 відеозаписів боксерських поєдинків. Реєструвалося 267 показників.

У третьому розділі «Структура змагальних дій жінок-боксерів різної кваліфікації» подано детальний аналіз техніко-тактичних дій жінок-боксерів високого класу під час змагальних двобоїв, визначено характеристики структури їх змагальної діяльності в сучасному жіночому боксі, виявлено співвідношення обсягів тренувального та змагального навантаження у жінок-боксерів різної спортивної кваліфікації.

У четвертому розділі «Прояв спеціальної працездатності жінок-боксерів високого класу» здобувач розкриває такі аспекти в їх підготовці: прояв спеціальної працездатності в анаеробних умовах виконання тестових навантажень; функціональне забезпечення спеціальної працездатності; вплив основних факторів функціональної підготовленості на результативність змагальної діяльності; відмінності прояву загальної фізичної працездатності лідерів та аутсайдерів у команді; особливості реалізації загального аеробного потенціалу і розвиток аеробної і анаеробної потужності організму; економічність функціональних реакцій у жінок-боксерів за умов навантажень різного характеру; стійкість і швидкість розгортання функціональних реакцій за умов фізичних навантажень на організм.

П'ятий розділ «Аналіз і узагальнення результатів дослідження» присвячено узагальненню експериментальних даних і теоретичного аналізу за темою дисертаційної роботи.

Висновки дисертаційної роботи відповідають меті та завданням дослідження, а **практичні рекомендації** відображають отримані наукові результати.

Достовірність і наукова новизна отриманих результатів.

У дисертаційному дослідженні Гасанової С.Ф. вперше: отримано дані кількісного аналізу структури змагальної діяльності жінок-боксерів високого класу – учасниць чемпіонату України, чемпіонату світу та Ігор Олімпіад; визначено розподіл захисних дій жінками-боксерами високого класу, які були виконані під час поєдинку (захисний прийом «нірок», розрив дистанції кроком назад, підставка і ухил); виявлено відмінності прояву спеціальної працездатності і її функціонального забезпечення у жінок-боксерів високого класу у різних раундах двобою, що забезпечують ефективність та результативність змагальної діяльності; визначено тип реакції кардiorespirаторної системи організму спортсменок під час поєдинку, що сприяє досягненню високого рівня спеціальної працездатності і забезпечує високу результативність жінок-боксерів під час змагань; виявлено відмінності у розвитку і внеску до структури функціональної підготовленості її факторів у жінок-боксерів – лідерів і аутсайдерів у команді в період проведення дослідження. Вперше показано, що на даному етапі розвитку жіночого боксу в Україні для забезпечення високої результативності змагальної діяльності жінок-боксерів високого класу має визначальне значення високий рівень їх функціональної підготовленості за умови розвитку усіх її факторів.

Автором дисертації **доповнено і підтверджено** дані **стосовно:** кількості нанесених прямих, бокових та ударів знизу, а також їх ефективності у кожному раунді й визначено час перебування спортсменок високого класу на різних дистанціях під час боксерського двобою; співвідношення засобів загальної і спеціальної фізичної підготовки, яке змінюється у зворотній пропорції з ростом кваліфікації жінок-боксерів; залежності між спеціальною і загальною працездатністю жінок-боксерів високого класу, а також їх зв'язку з характеристиками аеробних і анаеробних можливостей їх організму.

Практичне значення результатів дослідження полягає у науково-методичному обґрунтуванні та визначенні факторів, що впливають на

підвищення результативності змагальної діяльності жінок-боксерів високого класу на сучасному етапі розвитку жіночого боксу. Реалізація цих факторів в науково-методичному забезпеченні спортивної підготовки жінок-боксерів високого класу дозволятиме тренерам проводити корекцію тренувального процесу індивідуально для кожної спортсменки, вдосконалювати саме ті чинники функціональної підготовленості спортсменок, які необхідні для ефективної змагальної діяльності. Результати досліджень апробовано та впроваджено у практику спортивної підготовки спортсменок збірної команди України з боксу, про що свідчать відповідні акти впровадження (листопад 2014, листопад 2015). Результати досліджень впроваджено в навчальний процес Національного університету фізичного виховання і спорту України: кафедри спортивних єдиноборств та силових видів спорту при викладанні дисципліни «Теорія і методика тренерської діяльності в обраному виді спорту», 1-2 курс, що підтверджено актами (2016).

Повнота викладення результатів дослідження у друкованих працях.

Результати дисертаційної роботи викладені в 15 наукових працях, з них – 5 статей у фахових виданнях України, що включені до міжнародної наукометричної бази, 2 статті у виданні України, яке включено до міжнародної наукометричної бази, 5 публікацій апробаційного характеру та 3 публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційної роботи було представлено на: VII Міжнародній науковій конференції молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 2014); Всеросійській заочній науково-практичній конференції «Современное состояние и тенденция развития физической культуры и спорта» (Бєлгород, 2014); VIII Міжнародній науковій конференції молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 2015); X Міжнародній науково-практичній конференції «Основні напрямки розвитку фізичної культури, спорту та фізичної реабілітації» (Дніпропетровськ, 2015); IX Міжнародній науковій конференції молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 2016); V Всеукраїнській електронній конференції «Сучасні біомеханічні та інформаційні технології у фізичному вихованні і спорті» (Київ, 2017); VI Всеукраїнській науково-практичній конференції

«Індивідуальні психофізіологічні особливості людини та професійна діяльність» (Черкаси, 2017); I Всеукраїнській електронній науково-практичній конференції з міжнародною участю «Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії» (Київ, 2018).

Відповідність дисертації вимогам МОН України. Структура та обсяг основного тексту дисертаційної роботи, а також її оформлення відповідають вимогам МОН України. Автореферат повною мірою відображає зміст дисертації.

Рекомендації щодо використання результатів дисертації. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані в практичній діяльності тренерів з боксу з метою підвищення ефективності підготовки кваліфікованих жінок-боксерів, а також у навчальному процесі студентів спеціалізованих навчальних закладів України.

Недоліки дисертаційної роботи.

Оцінюючи позитивно дисертацію Гасанової Саїди Фарухівни, необхідно зупинитися на зауваженнях дискусійного характеру, які виникли під час ознайомлення з роботою:

1. У тексті дисертації зустрічаються незначні граматичні та стилістичні огріхи, на які автору вказано.
2. У фрагменті тексту (с.27) «...рівень майстерності та спортивної підготовки кандидатки. Іноді дуже важко побачити певну різницю між рівнями спортивної підготовки кандидатів...» автор дисертації, мабуть, мала на увазі термін «підготовленість»?
3. Назву підрозділу 3.3. «Структура тренувального процесу жінок-боксерів високого класу» РОЗДІЛУ 3 «СТРУКТУРА ЗМАГАЛЬНИХ ДІЙ ЖІНОК-БОКСЕРІВ РІЗНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ», згідно змісту тексту і назви всього розділу, доцільно було перейменувати на «Структура тренувального процесу жінок-боксерів різної кваліфікації».
4. Чи можливо було у дисертації скоротити кількість висновків за рахунок об'єднання висновків 7 і 9 (оскільки в них по суті йдеться про частоту ударів), та висновків 12 і 13 (вони присвячені функціональній підготовленості спортсменок)?

5. Які критерії щодо розділення жінок-боксерів на лідерів і аутсайдерів було використано у роботі?
6. Чи була проведена корекція тренувального процесу спортсменок на основі отриманих результатів дослідження, і як це відобразилося на їхніх подальших спортивних результатах?

Вказані вище зауваження не мають принципового характеру, та не заперечують високого науково-методичного рівня представленої до захисту дисертаційної роботи.

Загальний висновок

Дисертаційна робота ГАСАНОВОЇ Саїди Фарухівни «Структура функціональної підготовленості спортсменок високого класу як фактор забезпечення змагальної діяльності в жіночому боксі» є завершеним науковим дослідженням, містить науково обґрунтовані результати та відповідає п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами, внесеними з постанов Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 року, № 1159 від 30.12.2015 року), а її автор ГАСАНОВА Саїда Фарухівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт.

Офіційний опонент:

доцент кафедри фехтування, боксу
та національних одноборств
Львівського державного університету
фізичної культури імені
Івана Боберського,
кандидат наук з фізичного
виховання і спорту

C.A. НІКІТЕНКО

Проректор з наукової роботи
та зовнішніх зв'язків,
кандидат біологічних наук
професор

A.C. ВОВКАНИЧ

*Вищевказаних осіб
засвідчує:*